

Is het geld dat zijn vrienden **uitgeven** aan het lidmaatschap van ONL **goed besteed**? Nee, denkt Peter Noordhoek. De analyse van ONL is **gebrekkig**, de oplossing de verkeerde.

tekst: *Peter Noordhoek*

De voormalig voorzitter van MKB-Nederland, Hans Biesheuvel, startte een nieuwe ondernemersorganisatie. Reden tot scepsis...en tot alarm.

ONL DOET NIET wat ONL moet doen

Hans Biesheuvel springt met zijn initiatief ONL in een gat. Dat is een compliment voor zijn ondernemerschap. Dat gat zoals hij dat ziet, bestaat uit:

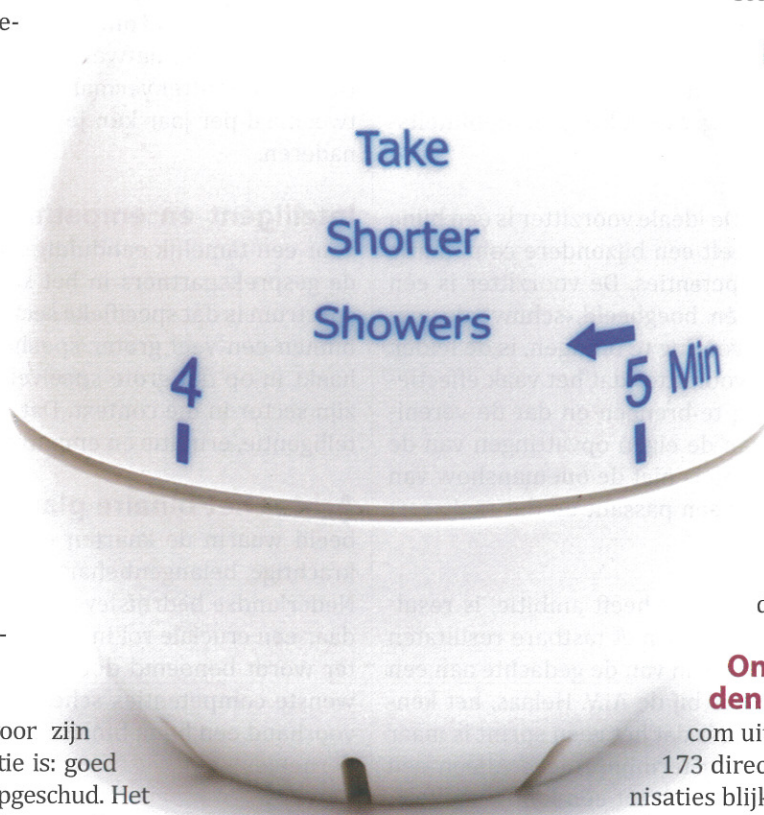
- een sterke behoefte aan een herwaardering van ondernemerschap;
- een wens om allerlei vertegenwoordigende functies die nu kennelijk worden bezet door (oud-)politici en anderen die geen gevoel voor echt ondernemerschap hebben door echte ondernemers te laten invullen;
- een wens om vooral het geluid van de kleine(re) ondernemers weer te laten horen in plaats van vooral het geluid van de grote ondernemingen;
- een kans om al die dure, maar overbodige branches ertussenuit te halen en de ondernemer zo kosten te laten besparen.

Biesheuvel wordt beloond voor zijn sprong. De veelgehoorde reactie is: goed dat het wereldje eens wordt opgeschud. Het ons-kent-onsseertje dat Den Haag zou kenmerken wordt eindelijk aan de kaak gesteld. Ook de op-

stand tegen alles wat groot is valt in goede aarde: het grote bedrijfsleven, de grote politieke partijen en grote akkoorden. Alles wat zich klein weet, vindt het prettig dat dat spel van die grote jongens onderling doorbroken wordt. ONL scoort.

Hopeloos | Ik word omringd door collega kleine ondernemers die bijna allemaal staan te juichen bij dit initiatief. En toch wil ik hier uitleggen dat dit een hopeloos initiatief is als je het beschouwt vanuit het perspectief van effectiviteit. Is het geld dat ik mijn vrienden zie uitgeven aan het lidmaatschap van ONL goed besteed? Nu zeker niet. De analyse van ONL is gebrekkig, de oplossing de verkeerde.

Onwaarschijnlijk tevreden | In een recent door Newcom uitgevoerd onderzoek onder 173 directeuren van brancheorganisaties blijkt dat zij tevreden zijn. Het gaat best goed met de ledenaantallen, de tevredenheid is hoog. Overall een stabiel beeld

en een mooi cijfer: een 8. Ook voor de belangenbehartiging: een 8. De resultaten zijn zo mooi dat de onderzoekers het niet kunnen laten de vraag te stellen of de directeuren wel voldoende besef van urgentie hebben. Terecht. Een ander bureau (AON) publiceerde een klein jaar eerder een interessant onderzoek over de mening van leden over hun vereniging. Ook daar wordt een 8 uitgedeeld. Voor de belangenbehartiging. Wordt echter gevraagd of de leden tevreden zijn over de prijs/kwaliteitsverhouding dan komt er een heel ander cijfer: 5,5-6,5. Dat is ontstellend laag, zeker als je weet dat in een beetje enquête er al snel een 7 wordt gescoord. Het is dit verschil in waardering waar Biesheuvel met zijn initiatief op inspringt. De waardering voor de belangenbehartiging versluiert de werkelijke waardering voor de brancheorganisaties.

Het gat van Biesheuvel | Hoe de leden aankijken tegen de kwaliteit en de aard van hun vertegenwoordigers is mij niet bekend. Net zo min is er over branches heen voldoende zicht op de vraag hoe leden aankijken tegen de spanning tussen grote en kleine leden. Kennelijk worden de lastige vragen gemeden in de laatste onderzoeken. Per saldo moet je eigenlijk zeggen dat niets wat Biesheuvel aankaart niet al eerder is gezegd. Zijn ONL verschaft de focus waardoor er nu daadwerkelijk een gat in de status quo lijkt te worden gebrand.

De vraag of de leden het wel of niet terecht vinden dat ze te weinig waar voor hun contributie krijgen, doet er in de kern niet toe. Biesheuvel maakt een latente onvrede los en verbindt dat met een afkeer van al het Haagse. Waar hebben we dat meer gezien? Als lid van de branche der bedopschudders doet hij het goed. De branche van bedopmakers heeft het zwaar door gebrek aan gekwalificeerd personeel.

Aanval | Biesheuvel vertaalt die onvrede in een aanval op de brancheorganisaties zelf. Hij wil iets voor ondernemers doen, niet voor brancheorganisaties. Brancheorganisaties zijn voor hem niet meer de goede vorm om ondernemers te organiseren, want 'ze vormen een tussenlaag' en 'blijven heel erg verticaal denken. Het gaat hen vooral om het behoud van de sector.' Dit zijn meer beelden dan feiten. Hoe zal in brancheland op de komst en kritiek van ONL worden gereageerd? Het zou me niet verbazen als dat redelijk ontspannen is. En toch heeft Biesheuvel met zijn kritiek op de brancheorganisaties een punt te pakken dat ook in verenigingsland wel gezien en gedeeld wordt. De vraag is natuurlijk: wat het is het alternatief? Onvermijdelijk komt Biesheuvel ook met het verhaal van de digitale netwerken, maar wat wil hij nu

werkelijk toevoegen aan de 72.000 LinkedIn-groepen die er al zijn? Hoe leidt dat tot een werkbaar alternatief voor de polder?

Belangenbehartiging | Tijd dus om wat verder te kijken, startend bij de belangenbehartiging. Tijdens zijn openingspeech op het VM-jaarcongres van 2011 heeft Biesheuvel direct de stelling betrokken dat 'belangenbehartiging de corebusiness van branches is'. Op datzelfde congres mocht ik mijn boek presenteren en in het vraag- en antwoordspel na afloop van de presentatie zei ik dat ik het hier hartgrondig mee oneens was. In mijn optiek moet het bovenal gaan om de kwaliteit van de producten en diensten die door de leden van een branche aan de samenleving worden geleverd en dat moet een branchebreed verhaal zijn, dus gedeeld door alle leden.

Een groot deel van de zaal was het niet met mij eens, maar ik meen het oprecht. Belangenbehartiging heeft natuurlijk een rol te spelen en voor bijvoorbeeld patiëntenverenigingen is het de reden van bestaan. Uiteindelijk is belangenbehartiging voor verenigingen die in branchevorm een markt vertegenwoordigen een randvoorwaardelijke activiteit. Het mag niet afleiden van waar het om gaat: de leden en hun klanten. Dat doet het nu wel, mede omdat belangenbehartiging een soort zelfrijzend bakmeel is geworden in deze crisisdagen.

Hoe het werkt | Dat leden gemiddeld een 8 geven voor de manier waarop branches hun belangenbehartiging doen, geeft letterlijk het belang aan dat ze eraan hechten en hun verwachting dat hun vertegenwoordigers dat voor hen doen, want hé, ik ben aan het werk. Het geeft niet aan dat ze een echt oordeel hebben over de wijze waarop aan die belangen wordt gewerkt. Dat is misschien maar goed ook. Als alle branches hun beloften aan de leden over hun belangenbehartiging richting de politiek tegelijk waar zouden maken, kunnen Kamerleden beter een extra levensverzekering afsluiten, want ze zouden doodgedrukt worden door de mannen in de blauwe pakken.

Gelukkig is er afstemming en worden er vooraf interne spanningen tussen branches en binnen de geledingen van die branches met elkaar uitgeruild. Dat voorkomt overkill en het voorkomt – een beetje – dat belangen door de politiek tegen elkaar worden uitgespeeld. Met de combinatie van VNO-NCW en MKB-Nederland logisch in een leidende rol. Dat proces van afstemming is een ingewikkeld spel en verklaart wellicht waarom beiden hun rol nogal taai oppakken. Het gemiddelde departement kan er van leren. Dat er iets in de aanpak moet veranderen zeggen we als leden daarom al jaren tegen elkaar. Maar de vraag naar het alternatief is de

vraag naar het alternatief voor de polder. De komst van ONL is het – zoveelste – signaal dat het geduld met de polder er niet meer is. Waar ik hieraan vasthoud is dat protest alleen niet genoeg is. Het gaat om de zaak zelf. En ondertussen blijft het waar dat Den Haag beter af is met minder belangenbehartigers in plaats van meer.

Niet in Den Haag | Wat ONL voorstelt is een andere manier van belangenbehartiging. Harder, sneller en meer op basis van 'netwerken' van ondernemers. Prima, maar wat is dat meer dan een vormverandering? ONL definieert zichzelf volgens haar website zo:

Wanneer is ONL een succes?

Als we een dusdanig grote achterban hebben dat er in Den Haag wordt geluisterd. Onze ambitie is om op korte termijn de grootste ondernemersorganisatie van Nederland te worden.

Dus: 'dat er in Den Haag wordt geluisterd'. Is het een wonder dat het programma 1Vandaag het idee krijgt dat ONL een politieke partij zou kunnen zijn? Laat het maar eens hardop gezegd worden: HET GAAT NIET OM HET HAAGSE, STUPID!

Dat is ook letterlijk bedoeld. Wat op lokaal niveau gebeurt is eigenlijk veel spannender voor de meeste ondernemers. Ondanks dat veel gemeenten er geld bij krijgen vanwege de decentralisaties in het sociale domein, worden de kassen op lokaal niveau wel degelijk krappere. Overal zie je dan ook dat vanuit de lokale politiek de beweging wordt gemaakt om bedrijven aan te spreken op hun verantwoordelijkheid, c.q. hun portemonnee. Paradoxaal genoeg komt daar ook nog eens bij dat door ontwikkelingen als zelfregulering branches zelf de plaats zijn waar het gesprek over onder meer regeldruk moet worden gevoerd. Wat je er ook van vindt – en ONL is er duidelijk over – brancheorganisaties worden feitelijk steeds relevanter voor de randvoorwaarden van het ondernemerschap.

Antwoord of uitlaatklep | Deze relatievering van het belang van 'het Haagse' maakt op de gemiddelde ondernemer waarschijnlijk weinig indruk. Die wordt naar zijn eigen gevoel het ondernemerschap onmogelijk gemaakt en wil een kampioen die daar wat aan doet. Het echte gesprek zal daarom eerder moeten gaan over iets dat ondernemers begrijpen: prioriteiten stellen. Dan is het mijn stelling dat de aandacht voor Den Haag uiteindelijk ten koste van de ondernemers gaat en van de markten waar zij op moeten opereren. Die ondernemers zijn vaak eenzaam, worstelen met de markt, stellen zich steeds meer als consument op en weten elkaar – ondanks of juist door alle digitale hulpmiddelen – steeds moeilijker te vinden. Zijn de netwerken van Biesheuvel daar een realistisch antwoord op, of alleen maar een uitlaatklep? Brancheorganisaties hebben dan een sleutelrol. Ze leiden op, maken

de norm bespreekbaar, vertolken het klantgeluid, stimuleren samenwerking en verminderen de vrijblijvendheid. Als het goed is.

Opgave | Het is geen simpele opgave om dat te organiseren. Zeker als je ziet hoe de kloof tussen een aantal goede georganiseerde grote bedrijven en het leger kleine ondernemers steeds groter wordt. Of beter gezegd, dat de verbindende middengroep ertussenuit valt, want dat is het echte probleem. Besturen worstelen met die spanning, al was het maar omdat veruit de meeste van de bestuurders nog altijd uit het vak zelf voortkomen en hun zorgen voor het eigen bedrijf mee het bestuur innemen. De grote golf van professionalisering, van mensen die 'van buiten komen', is eigenlijk al voorbij, maar daarmee is de opgave om de eigen bedrijfstak door de complexe werkelijkheid van nu te loodsen niet eenvoudiger geworden. Fusie en schaalvergroting lost dat niet werkelijk op. Alles wat de maat van het enkele bedrijf te boven gaat, zal op een gegeven moment toch door een collectief moeten worden opgepakt. Als de komst van ONL ertoe zou leiden dat daar verandering in komt, dan zou dat fantastisch zijn, maar omdat we het vaak over kwesties hebben die om een lange adem, veel wijsheid en diepe zakken vragen, vraag ik me dat af.

Echte aandacht | Daar komt het hele overheidsgebeuren dan nog eens bij. Een enorme bron van afleiding. Belangenbehartiging maakt dat een mens zich al snel belangrijk voelt. Besturen moeten een enorme verleiding weerstaan als ze daar niet alle aandacht aan willen geven. Het is veel minder aantrekkelijk om bijvoorbeeld de eigen leden te confronteren met het ongemak van slechte kwaliteit en gebrekkige samenwerking en opnieuw partners en vrienden te worden. En ja, het is gemakkelijker om te gaan met de vijanden die je kent, dan met de vrienden die je nog moet maken. Het gat dat Biesheuvel laat voor wat het is, en eigenlijk steeds groter maakt, is het gebrek aan echte aandacht voor wat ondernemers uiteindelijk succesvol maakt: goede productkwaliteit door ambitieuze leden voor verwachtingsvolle klanten. Zolang Biesheuvel zich alleen op het Haagse richt doet hij daarmee meer kwaad dan goed. En hebben branches een onmisbare taak. ←

Peter Noordhoek is auteur van 'Branchebrede kwaliteit. Beweging brengen in het kwaliteitsbeeld van branches, sectoren en beroepsverenigingen'.